

TILL SOLLENTUNA, SPÅNGA OCH BROMMA

När resenärerna i Upplands Fornminnesförenings vårutflykt söndagen 25 maj 1941 efter avslutad rundfärd summerade sina intryck var man enig om att dagen varit synnerligen givande. Det hade förvånat många att man inom områden, som närmast äro att beteckna som förstadsområden till Stockholms stad, kunde studera så mycket av intresse från gammal tid: pampiga gravfält, vackra runstenar, minnesrika kyrkor och ståtliga slott.

Fornminnesföreningen hade denna gång förlagt sin utfärd till *Sollentuna*, *Spånga* och *Bromma* och allteftersom de olika målen nåddes var det de livaktiga hembygdsföreningarna med deras ledare i spetsen som tog emot oss och sakkunnigt förvisade sin bygds historiskt intressanta ting. Efter samling vid Turebergs station begav sig färddeltagarna, uppgående till närmare 300 personer, till det mellan Edsviken och Norrviken belägna Tunberget, som med sin höjd av 67 m. över Edsviken erbjöd den underbaraste utsikt över nejden. Sedan landshövding Linnér hälsat deltagarna, bland vilka fornminnesföreningen såg som sina hedersgäster landshövding och fru Levinson samt landshövding Edén, överlämnades ordet till sekreteraren i Sollentuna hembygdsförening folkskollärare N. Göransson, som på sakkunnigt och medryckande sätt orienterade i traktens topografi. Hr Göransson redogjorde också för Sollentuna hembygdsförenings verksamhet, en redogörelse som var särskilt välkommen, då vi ju strax skulle besöka föreningens hembygdsgård, bondgården vid Härshby.

Sedan Tunberget och dess vackra utsikt beundrats ställdes färden till det vackra Edsbergs slott vid Edsvikens strand. Ägaren, förste hovmarskalk friherre Reinhold Rudbeck, tog

Bild 1. Sekreteraren i Sollentuna hembygdsförening folkskollärare Nils Göransson håller föredrag över Sollentunabygden från Tunberget.

på gårdsplanen själv mot resenärerna och lämnade en historik över Edsbergs intressanta historia. Man begav sig därefter till den strax intill slottet belägna forna marknadsplatsen vid Edsbacka med dess gamla krog, för vars historia folkskollärare Göransson redogjorde. Vid det stora gravfältet i den s. k. Engelska parken fingo färdtagarna en god uppfattning om mäktigheten hos de forntida bygravfälten. De imponerande fornlämningarna demonstrerades av fornvårdaren A. Steijer, som ägnat många år åt utforskande av dessa traktens fornhistoria.

Så anträdde färden till Sollentuna hembygdsförenings hembygdsgård Härshby, som numera utgör ett hem för föreningens rikhaltiga samling av kulturföremål, jordbruksredskap m. m. Föreningssekreteraren och intendent Ålenius voro här sakkunniga ciceroner. På området nedanför gården voro kaffebord dukade och det behöver väl icke sägas att vad som

Bild 2. Framför Edsbergs slott under förste hovmarskalken frih. Reinhold Rudbecks tal. Fr. v. landshövdingarna Edén, Linnér och Levinson samt fru Levinson.

bjöds, serverat av medlemmar i hembygdsdräkter, nu smakade förträffligt.

Men färden måste gå vidare och närmaste mål var Spånga kyrka. Vi passerade Turebergs gård — som tidigare bar namnet Bagareby men sedermera erhöll sitt namn efter överståthållaren Ture Gustaf Rudbeck — Knista gård, Hägerstaland samt Barkarby flygfält. Vid Järfälla kyrka hunno vi i förbifarten kasta en blick på det originella i pyramidform byggda gravmonumentet över släkterna Adlerberg—von Schulzenheim.

Så voro vi framme vid Spånga kyrka, där vi mottogos av ordföranden i Spånga fornminnes- och hembygds-gille, rektor Olof Olsson, som lämnade en översikt över hembygds-gillet verksamhet. Kyrkan fylldes till sista plats och i ett utförligt föredrag berikade kyrkoherde A. H. Gwalli våra kun-

Bild 3. Resenärerna anlända till Spånga kyrka.

skaper om kyrkobyggnadens och dess inrednings historia. Det var en sällsamt stämmingsfull stund under de vackra valven; oförglömlig var den vackra tavla man hade framför sig då man blickade in i det bakom altaret belägna Bondeska gravkoret, med dess rika samling begravningsvapen.

Snart måste dock bussarna åter bestigas för färd mot Bromma. Första uppehållet gjordes vid runstenen vid Ängby, som demonstrerades av färdledaren. En ganska säregen stämning omger detta forntida monument, omgärdat som det är av idel moderna villor. Deltagarna fingo här en stark känsla av hur väl det låter sig göra att kombinera gammalt och nytt i bebyggelsen.

Så körde bussarna upp till det en gång i tiden så vackra Stora Ängby slott, byggt på 1600-talet, där vi mottogs av ordföranden i Bromma hembygdsförening överlärare A. Bergqvist. Framför slottsporten lämnade hr Bergqvist en ingående redogörelse för sin förenings verksamhet och var därefter ciceron i slottets en gång så vackert inredda övre våning.

Bild 4. Bussarna parkerade framför Bromma kyrka.

Det nämndes om att planer föreligga att av Stora Ängby skapa en Bromma hembygdsgård och vi må framställa den förhoppningen att dessa planer icke måtte komma på skam.

Från Stora Ängby gick färden till den märkliga Bromma kyrka, byggd på 1100-talet som fästning för trakten. Vi fingo en sakkunnig beskrivning av kyrkan av överlärare Bergqvist; för många var säkerligen besöket i denna utomordentligt vackra och intressanta kyrka, i vilken den store Urban Hiärne vilar, ett av dagens rikaste minnen.

Senast kl. 5 skulle vi vara samlade på Strömsborg i Stockholm, där den gemensamma middagen väntade, och så gott som precis på sagda klockslag körde de sju skickligt manövrerade bussarna fram till dagens slutmål. Föreningens vice ordförande professor Sune Lindqvist talade vid middagen för dagens hedersgäster, landshövdingarna Levinson och Edén, och för de representanter för Sollentuna, Spånga och Bromma hembygdsföreningar, som gjort dagen så lärorik. Gästernas

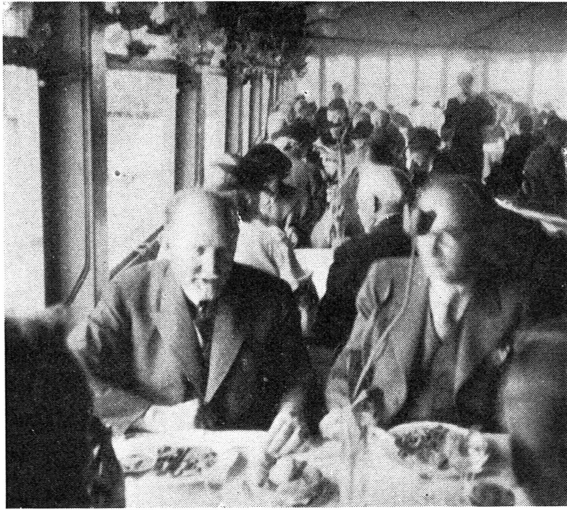

Bild 5. Bromma hembygdsförenings ordf. överlärare A. Bergqvist och
intendent Ålenius vid middagen å Strömsborg.

tack framfördes av landshövding Levinson, som framhöll värdet av att under så tilltalande former som under dagens färd få studera vår närmaste trakts historia. Kunskap och känedom om hembygdens minnen innebär för individen en förankring i tillvaron och ett folks känsla för och kärlek till sin fäderneärvda kultur representerar ett icke oväsentligt nationellt värde.

Så började så småningom tågtiderna till Uppsala, Enköping o. s. v. inställa sig och framåt 10-tiden hade de sista färdtagarna begivit sig till hemorten efter den rikt givande dagen.

Sekr.